

**Академіки з економіки
Академія Наук Української РСР (АН УРСР)
1936–1991 рр.**

* * *

**Варга
Євген Самійлович
(1879–1964)**

Економіст-міжнародник, відомий дослідженнями у галузі марксистсько-ленінської політекономії, світової економіки та міжнародних відносин, академік АН УРСР за спеціальністю «економіка» (22.02.1939).

Діяльність: активний діяч міжнародного комуністичного і робітничого руху. У 1927–1947 рр. очолював Інститут світового господарства і світової політики АН СРСР у Москві. Головний редактор журналу «Мировое хозяйство и мировая политика». Автор праць з питань політичної економії капіталізму. Академік АН СРСР з (22.02.1939). Помер 7 жовтня 1964 р., похований у Москві.

Нагороди та відзнаки: нагороджений трьома орденами Леніна та орденом Трудового Червоного Прапора. Лауреат Ленінської премії (1963).

Науковий здобуток: дослідження в галузі основних проблем капіталістичного господарства, світової економічної кон'юнктури. Здійснив аналіз закономірностей розвитку, економічних і політичних суперечностей імперіалізму та нових тенденцій розвитку державно-монополістичного капіталізму.

Основні праці:

Мировая экономика и мировой кризис. Москва, 1925.

Социал-демократические партии. Их роль в современном международном движении. Москва, 1927.

Мировой экономической кризис. Москва, 1930.

Новые явления в мировом экономическом кризисе. Москва, X., 1934.

Капіталізм і соціалізм за 20 років. Київ, 1938.

Основные вопросы экономики и политики империализма после Второй мировой войны. Москва, 1957.

Капитализм двадцатого века. Москва, 1961.

Современный капитализм и экономические кризисы. Москва, 1962.

Публікації, присвячені Є.С. Варзі:

Истягин Л.Г. Свершения и искания Е. Варги. *Мировая экономика и международные отношения*. 2004. № 12. С. 3–12.

* * *

**Лященко
Петро Іванович
(1876–1955)**

Видатний вчений у галузі економіки та історії народного господарства, спеціаліст з аграрних проблем та економічної історії, чл.-кор. АН СРСР (з 1943), академік АН УРСР за спеціальністю «економіка, історія народного господарства» (12.02.1945).

Діяльність: у 1926–1936 рр. – професор Інституту червоної професури, старший науковий співробітник Комакадемії, професор Московського університету та низки інших вузів і наукових інститутів, при цьому в 1927–1929 рр. – керував аграрною кафедрою Українського науково-дослідного інституту марксизму-ленінізму у Харкові. Старший науковий співробітник Інституту економіки АН СРСР (з 1935 р.), Інституту історії АН СРСР (з 1942 р.), старший науковий співробітник відділу історії народного господарства Інституту економіки АН УРСР (з 1945 р.).

Помер після тривалої важкої хвороби 24 липня 1955 р. у Москві, заповівши свою наукову бібліотеку та архів відділу історії народного господарства та економічної думки Інституту економіки АН УРСР (зараз – відділ економічної історії ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»).

Нагороди та відзнаки: заслужений діяч науки РСФСР (1943); нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора та орденом «Знак пошани» (1945); лауреат Сталінської премії першого ступеня (за роботу «Історія народного господарства СРСР», 1949); нагороджений орденом Леніна (1953).

Науковий здобуток: фундатор нового наукового напрямку на межі економічної та історичної науки – історії народного господарства, автор всесвітньовідомої праці «Історія народного господарства СССР» (у 3 томах). Послідовно проводив думку про національні відмінності історії господарського розвитку. Розробив цілісну концепцію еволюції земельної власності та форм землекористування, ролі сільськогосподарської кооперації та кредиту для розвитку аграрних ринкових відносин, обґрунтував місце та перспективи вітчизняного сільськогосподарського виробника на європейському та світовому аграрних ринках.

Основні праці:

Мобилизация землевладения в России и его статистика. М., 1905. 48 с.

Очерки аграрной эволюции России. Т. 1: Разложение натурального строя и условия образования сельскохозяйственного рынка. СПб., 1908. 446 с.

Последний секретный комитет по крестьянскому делу. 3 января 1857 – 16 февраля 1858 г. СПб., 1911. 56 с.

Хлебная торговля на внутренних рынках Европейской России: Описательно-статистическое исследование. СПб., 1912. 656 с.

Крестьянское дело и пореформенная землеустроительная политика, 1914.

Очерки аграрной эволюции в России. СПб., 1913. Т. 2: Крестьянское дело и пореформенная землеустроительная политика. Ч. 1: Первоначальное наделение и осуществление крестьянской собственности. 724 с.; Ч. 2: Регулирование крестьянского землевладения. Томск, 1917. 146 с.

Экономические причины и условия современной войны. Публичные лекции, прочитанные 16-го ноября 1914 г. в пользу Томского отдела Сибирского общества помощи раненым воинам. Томск, 1915. 21 с.

Зерновое хозяйство и хлеботорговые отношения России и Германии в связи с таможенным обложением. Петроград, 1915. 293 с.

История экономических учений. Ленинград: Прибой, 1924. 270 с.

Русское зерновое хозяйство в системе мирового хозяйства. К изучению основных тенденций мирового рынка. Москва, 1927. 376 с.

История русского народного хозяйства. М.-Л.: Госиздат, 1927. 520 с.

История народного хозяйства СССР. Т. 1: Докапиталистические формации. М.: Госполитиздат, 1947; 1950; 1952; 1956; Т. 2: Капитализм. М.: Госполитиздат, 1948; 1950; 1952; 1956; Т. 3: Социализм. М.: Госполитиздат, 1956.

Історія народного господарства СРСР: навч. посіб. для екон. і інж.-екон. вузів і фак-ів. К.: Держполітвидав УРСР, 1951. Т. 1: Докапіталістичні формації. 636 с. (АН УРСР); К.: Держполітвидав УРСР, 1952. Т. 2: Капіталізм. 690 с.

Публікації, присвячені П.І. Ляценку:

Небрат В.В. Життєвий шлях та наукова спадщина П.І. Ляценка (До 140-річчя від дня народження). *Історія народного господарства та економічної думки України: збірник наукових праць*. 2016. Вип. 49. С. 328–342.

Горкіна Л.П., Дерев'янкін Т.І. Пам'яті Петра Івановича Ляценка (1876–1955). *Історія народного господарства та економічної думки України*. 2007. Вип. 39–40. С. 364–368.

Сінкевич Є.Г. Петро Іванович Лященко – дослідник історії народного господарства. Херсон: Айлант, 2002. 123 с.

Лященко Петр Иванович. 1876–1955: Библиограф. указатель. Вступ. ст. Д.Ф. Вирный. Сост. Т.П. Киктенко, Е.И. Скокан. (Отв. ред. Д.Ф. Вирный). К.: Изд-во АН УССР, 1961. 63 с.

* * *

**Першин
Павло Миколайович
(1891–1970)**

Відомий радянський економіст-аграрник, професор (1924), доктор економічних наук (1936), академік АН УРСР за спеціальністю «економіка» (30.06.1948).

Діяльність: директор Інституту економіки АН УРСР (1948–1950), заступник голови (1950–1957), голова Ради по вивченню продуктивних сил України (1957–1965), завідувач відділу Інституту економіки АН УРСР (з 1965 р.).

Помер 11 листопада 1970 р. у Києві. Похований на Байковому цвинтарі.

Нагороди та відзнаки: нагороджений орденом Леніна (1954) та орденом Трудового Червоного прапора (1960); заслужений діяч науки УРСР (1966); лауреат Державної премії СРСР (1969).

Науковий здобуток: розроблення питань теорії та історії землевпорядкування, організаційно-господарського устрою колгоспів, методології районного планування, земельної ренти, ефективності сільськогосподарського виробництва, розвитку продуктивних сил УРСР, історії аграрної революції в Росії.

Основні праці:

Земельное устройство дореволюционной деревни. Москва-Воронеж, 1928. Т. 1: Районы: Центрально-промышленный, Центрально-черноземный и Северо-западный. 471 с.

Экономические основы содержания и методологии районной планировки. *Труды бюро научно-экспериментальных работ*. М., 1934. Вып. 2: Опыт районной планировки в СССР. С. 7–117.

Нариси аграрної революції в Росії. К.: Вид-во АН УРСР, 1959. 420 с.

Аграрні перетворення Великої Жовтневої соціалістичної революції. К.: Вид-во АН УРСР, 1962. 548 с.

Аграрная революция в России. Ист.-экон. исследование: в 2-х кн. М.: Наука, 1966.

Нариси аграрних проблем будівництва соціалізму. К.: Наукова думка, 1973. 340 с.

Публікації, присвячені П.М. Першину:

Онищенко О., Трегобчук В. Видатний вчений економіст-аграрник (До 100-річчя з дня народження П.М. Першина). *Економіка Радянської України*. 1991. № 1. С. 80–81.

Павло Миколайович Першин. Бібліографія вчених Української РСР / вступ. ст.: Л.І. Степанченко, П.Ф. Веденичева; бібліогр. склад. К.Н. Панченко, Н.І. Івановою. К.: Наукова думка, 1971. 67 с.

* * *

**Ямпольський
Стефан Михайлович
(1906–1998)**

Видатний український вчений-економіст, організатор науки, основоположник нового наукового напрямку – економіки науково-технічного прогресу, академік АН УРСР (НАН України) за спеціальністю «економіка промисловості» (20.12.1967).

Діяльність: ректор Львівського політехнічного інституту (1944–1953); ректор і завідувач кафедри економіки промисловості, планування і організації виробництва Одеського політехнічного інституту (1957–1965); директор Інституту економіки АН УРСР (1965–1970); голова Ради по вивченню продуктивних сил УРСР АН УРСР (1970–1972); завідувач відділу економічних проблем створення і освоєння нової техніки Інституту економіки АН УРСР (1972–1986); консультант цього ж інституту (1986–1997).

Помер 9 січня 1998 року. Похований в Києві на Байковому цвинтарі.

Нагороди та відзнаки: орден Трудового Червоного Прапора (1948); орден «Знак пошани» (1953); орден Леніна (1961); заслужений діяч науки України (1967); лауреат премії імені О.Г. Шліхтера за цикл наукових праць «Економічні проблеми науково-технічного прогресу» (1980).

Науковий здобуток: обґрунтування шляхів вдосконалення організації та управління промисловим виробництвом, планування народного господарства; розроблення методології прогнозування науково-технічного прогресу; удосконалення економічного механізму господарювання та наукових засад розвитку і розміщення продуктивних сил України.

Основні праці:

Вопросы скоростного проектирования и освоения новых конструкций в машиностроении. М.-Л.: Изд-во АН СССР, 1944. 108 с.

Скоростное освоение новых производств. М.: Машгиз, 1948. 155 с.

Экономика освоения новых конструкций машин. М.: Машиностроение, 1964. 167 с.

Проблемы научно-технического прогнозирования. М.: Экономика, 1969. 143 с.

Вопросы измерения и анализа научно-технического прогресса. К.: Наукова думка, 1971. 200 с.

Прогнозирование научно-технического прогресса: методол. аспекты. М.: Экономика, 1974. 207 с.

Экономические проблемы управления научно-техническим прогрессом. К.: Наукова думка, 1976. 364 с.

Экономическое управление созданием систем машин. К.: Наукова думка, 1981. 235 с.

Ускорение научно-технического прогресса и интенсификация воспроизводства основных фондов: в 3 т. К.: Наукова думка, 1984. Т. 1. 336 с.; К.: Наукова думка, 1984. Т.2. 264 с.; К.: Наукова думка, 1984. Т. 3. 336 с.

Интенсификация социалистической экономики: в 5 т., 6 кн. К.: Наукова думка, 1989. Т. 2: Научно-технический прогресс и инвестиционная политика. 424 с.

Публікації, присвячені С.М. Ямпольському:

Стефан Михайлович Ямпольский: библиогр. указ. / сост. И.Н. Мирянова; вступ. статья Н.Г. Чумаченко [и др.]. Київ: Наукова думка, 1986. 72 с.

* * *

**Багрій
Петро Іларіонович
(1925–1981)**

Видатний український вчений-економіст, доктор економічних наук (1970), професор (1971), член-кореспондент АН УРСР (1972), академік АН УРСР за спеціальністю «економіка» (27.12.1973).

Діяльність: з 1957 р. працював у Інституті економіки Академії наук України; у 1961–1965 рр. – співробітник статистичного відділу соціально-економічного департаменту ООН (Нью-Йорк). Заступник директора Інституту економіки АН України (1965–1971); директор Інституту економіки АН УРСР (1971–1976); завідувач відділу міжгалузевих комплексних проблем соціалістичного відтворення Інституту економіки АН України (1976–1981).

Помер 21 березня 1981 р. у Києві.

Нагороди та відзнаки: лауреат премії ім. О.Г. Шліхтера за працю «Динамика и структура общественного производства при социализме: Вопросы методологии и анализа» (1973).

Науковий здобуток: розроблення методологічних проблем політичної економії; питань структури та динаміки суспільного відтворення; демографічного та економічного прогнозування; ефективності капіталовкладень та чинників економічного зростання; пропорційності та ефективності суспільного відтворення; методики економіко-статистичних досліджень; порівняльного аналізу статистичних показників економічного розвитку СРСР та зарубіжних країн. Сформував новий напрям досліджень, який виявився затребуваним не тільки для планово-централізованої економіки, а й для становлення та розвитку національного господарства незалежної України – аналіз чинників макроекономічної динаміки та типів економічного розвитку.

Основні праці:

Обчислення і аналіз продуктивності праці в радгоспах. К.: Вид-во АН УРСР, 1959. 122 с.

Об опыте включения социалистических стран в мировые экономические индексы. М., 1965. 12 с.

Система показателей при статистико-экономическом изучении эффективности использования основных производственных фондов на промышленных предприятиях. К., 1969. 50 с.

Демографический прогноз и использование его данных для экономического прогнозирования / под ред. П.И. Багрия. К., 1970. 135 с.

Динамика и структура общественного производства при социализме: Вопросы методологии и анализа. К.: Наукова думка, 1971. 320 с.

Интенсификация колхозного производства / відп. ред. П.І. Багрий. К.: Наукова думка, 1972. 144 с.

О мерах стимулирования темпов роста производительности труда в промышленности УССР: докл. записка. АН УССР. Ин-т экономики. К., 1973. 20 с.

Об актуальных проблемах управления научно-техническим прогрессом в промышленности: доклад / отв. ред. акад. П.И. Багрий; АН УССР. Ин-т экономики. К., 1974. 93 с.

Пропорциональность и эффективность воспроизводства в условиях развитого социализма / отв. ред. П.И. Багрий. К.: Наукова думка, 1980. 374 с.

Публікації, присвячені П.І. Багрію:

Шаблиста Л.М. Пам'яті видатного дослідника проблем відтворення: до 90-річчя від дня народження академіка АН України П.І. Багрія. *Економіка України*. 2015. № 11. С. 87–91.

Федоренко А.В. Академік П.І. Багрий: вчений, демократ, жителюб (До 90-річчя від дня народження академіка АН України П.І. Багрія). *Історія народного господарства та економічної думки України: зб. наук. праць*. 2015. Вип. 48. С. 206–214.

* * *

Алимов Олександр Миколайович (1923 р.н.)

Видатний вчений-економіст, академік АН УРСР (НАН України) за спеціальністю «економіка промисловості» (27.12.1973), академік Академії екологічних наук України (1992).

Діяльність: керівник Донецького відділення Інституту економіки АН УРСР (1965–1969); директор Інституту економіки промисловості АН УРСР (Донецьк) (1969–1972); голова Ради по вивченню продуктивних сил УРСР АН УРСР (1972–1984); завідувач відділу Інституту економіки АН УРСР (з 1984) (з 2004 – Об'єднаного інституту економіки НАН України); радник при дирекції Інституту економіки природокористування і сталого розвитку НАН України (з 2005); радник директора ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України» і завідувач відділу стратегічного потенціалу сталого розвитку (з 2010).

Нагороди та відзнаки: лауреат премії ім. О.Г. Шліхтера (1974); заслужений діяч науки і техніки України (1998); лауреат Державної премії України (2009).

Науковий здобуток: розроблення теоретичних і методичних основ розміщення продуктивних сил, створення АСУ, госпрозрахунку, наукової організації праці та управління, підвищення ефективності використання виробничого потенціалу. Запропонував теоретико-методологічні положення щодо створення науково обґрунтованої нормативної бази планування; розробив принципи оптимального поєднання централізованого та децентралізованого управління; зробив істотний внесок у розроблення проблем економіки Донбасу.

Основні праці:

Економіка Донбасса. М.: Экономика, 1971. 205 с.

Научные основы создания автоматизированных систем управления производством. К.: Наукова думка, 1974. 472 с.

Топливо-энергетический комплекс и система газоснабжения региона (экономика, моделирование, прогнозирование). К.: Наукова думка, 1986.

Структура промислового виробництва в системі ринкової економіки / відп. ред. О.М. Алимов. К., 2000. 56 с.

Стратегия структурной перестройки промышленности: монография. К., 2001. 194 с.

Динамизм развития производственного потенциала: монография. К., 2003. 202 с.

Стратегічний потенціал продуктивних сил регіонів України: монографія. К.: РВПС України, 2009. 424 с.

Публікації, присвячені О.М. Алимову:

Безчасний Л.К. Життєвий і творчий шлях видатного вченого-економіста. До 80-річчя академіка НАНУ О.М. Алимова. *Історія народного господарства та економічної думки України: зб. наук. праць*. 2003. Вип. 35–36. С. 174–180.

Александр Николаевич Алымов: [библиогр. указ.] / вступ. ст.: Н.С. Герасимчук, А.П. Савченко; сост. библиогр.: А.Г. Журавлёва, А.А. Москаленко. К.: Наукова думка, 1993. 78 с.

* * *

Паламарчук Максим Мартинович (1916–2000)

Видатний вчений-економіст та економіс-географ, академік АН УРСР (НАН України) за спеціальністю «економіка промисловості» (27.12.1973).

Діяльність: учасник Другої світової війни. У 1962–1964 рр. – завідувач відділу, а протягом 1967–1969 рр. – голова Ради по вивченню продуктивних сил України АН УРСР. У 1970–1987 рр. – завідувач відділу, з 1987 р. – радник при дирекції Інституту географії НАН України. Досліджував виробничо-територіальні комплекси і продуктивні сили України. Керував розробкою «Схеми розвитку і розміщення продуктивних сил УРСР» та «Атласу природних умов и природних ресурсів УРСР». Голова Ради по вивченню продуктивних сил (РВПС) України (1967–1969).

Помер 26 лютого 2000 р.

Нагороди та відзнаки: заслужений діяч науки УРСР (1976); лауреат премії імені О.Г. Шліхтера за цикл праць з дослідження територіальних комплексів і економічної географії Української РСР (1978); лауреат Державної премії у галузі науки і техніки України (1993); нагороджений орденом «За заслуги» III ст. (1996).

Науковий здобуток: внесок у теорію територіальної організації виробництва, зокрема, розробив концепцію виробничо-територіальних комплексів та їх типологію, теоретичні засади формування агропромислових територіальних комплексів, методичні основи визначення рівнів економічного розвитку районів. Розробив теорію економічної геокомплексології.

Основні праці:

География промышленности Украинской РСР. К.: Наукова думка, 1967. 328 с.

Проблеми розвитку та розміщення продуктивних сил Південно-Західного економічного району. 1976.

Территориальная структура производственных комплексов. К.: Наукова думка, 1981. 312 с.

География минеральных ресурсов Украинской РСР. К.: Радянська школа, 1985. 207 с.

Территориальная организация агропромышленных комплексов. К.: Наукова думка, 1985. 304 с.

Промышленный комплекс Киевского Приднепровья. К.: Наукова думка, 1988. 251 с.

Общественно-территориальные системы (логико-математическое моделирование). К.: Наукова думка, 1992. 270 с.

Соціально-економічне районування України. Львів, 1997. 50 с.

Економічна і соціальна географія України з основами теорії. К.: Знання, 1998. 416 с.

Публікації, присвячені М.М. Паламарчуку:

Максим Мартынович Паламарчук: библиогр.указ. / вступ. ст.: Р.А. Заездного, Л.Г. Руденко; сост.: Е.Г. Пироженко, В.А. Рогальская. Київ: Наукова думка, 1987. 64 с.

70-річчя академіка АН УРСР М.М. Паламарчука. *Вісник АН УРСР*. 1986. № 10. С. 100.

* * *

**Лукін
Іван Іларіонович
(1927–2004)**

Видатний вчений-економіст, доктор економічних наук (1965), професор (1968), академік ВАСГНІЛ (1973), іноземний член Шведської Королівської академії сільсько- і лісового господарства (1975), академік АН УРСР (НАН України) за спеціальністю «економіка сільського господарства» (02.04.1976), академік АН СРСР (1984), академік Української академії аграрних наук (1991) та Російської академії сільсько-господарських наук (1992), академік Академії економічних наук (1993).

Діяльність: директор Українського науково-дослідного інституту економіки та організації сільського господарства ім. О.Г. Шліхтера Всесоюзної академії сільськогосподарських наук імені Леніна (ВАСГНІЛ) (1967–1976); секретар Відділення економіки НАН України (1976–1980, 1993–1998); Віце-президент АН УРСР – голова секції суспільних наук (1979–1993); директор Інституту економіки НАН України (1976–2003); почесний директор Об'єднаного інституту економіки НАН України (2003–2004).

Нагороди та відзнаки: орден Леніна, орден Трудового Червоного Прапора (1977), орден «Знак Пошани»; нагороджений почесною грамотою Президії Верховної Ради Української РСР (1987); лауреат Державної премії у галузі науки УРСР (1979); заслужений діяч науки і техніки України (1997); лауреат Премії НАН України ім. М.В. Птухи за монографію «Економічні трансформації (наприкінці ХХ сторіччя)» (1999).

Науковий здобуток: розроблення проблем економічної теорії, інтенсифікації виробництва, аграрно-промислової інтеграції, ціноутворення та рентабельності суспільного виробництва, соціального захисту населення, дослідження особливостей демографічної ситуації та еволюції економічних систем під впливом сучасних глобалізаційних процесів.

Основні праці:

Пути повышения производительности труда в сельском хозяйстве. М.: Сельхозгиз, 1958. 107 с.

Ценообразование и рентабельность производства сельскохозяйственных продуктов. М.: Колос, 1964. 423 с.

Воспроизводство и цены. М.: Экономика, 1977. 431 с.

Стратегія соціально-економічного розвитку України: Наукова доповідь / відп. керівн. І. Лукін. К., 1993. 131 с.

Сучасна аграрна політика України: проблеми становлення. К., 1996. 664 с.

Економічні трансформації (наприкінці ХХ сторіччя). К., 1997. 456 с.

Україна: утвердження незалежної держави (1991–2001). К.: Видав. дім «Альтернативи», 2001. 704 с.

Тенденции контрактных цен и эквивалентность товарообмена Украины с Россией, странами СНГ, другими странами мира: науч.-аналит. доклад. К.: ИЭ НАНУ, 2003. 130 с.

Публікації, присвячені І.І. Лукінову:

Іван Іларіонович Лукін. Вибрані праці: у 2 кн. К.: ННЦ ІАЕ, 2007. Кн. 1. 816 с.

Лукін Іван Іларіонович (1927–2004): біобібліогр. покажч. наук. пр. за 1954–2004 роки. До 80-річчя від дня народж. / уклад.: В.В. Юрчишин, Л.С. Боденчук, Т.В. Лукінова; наук. ред. В.А. Вергунов; авт. вступ. ст. М.В. Зубець. К.: Аграр. наука, 2007. 189 с.

Юрчишин В.В. Велет економічної думки: вітчизняний класик із світовим іменем. *Економіка АПК*. 2006. № 1. С. 146.

* * *

**Чумаченко
Микола Григорович
(1925–2011)**

Видатний вчений-економіст, академік АН УРСР (НАН України) за спеціальністю «економіка» (01.04.1982).

Діяльність: за результатами роботи на виробництві захистив кандидатську дисертацію (1962). З 1961 р. – на викладацькій роботі: старший викладач кафедри обліку і аналізу Київського інституту народного господарства ім. Д.С. Коротченка (тепер – КНЕУ ім. В. Гетьмана), а з

1964 р. – завідувач новоствореної кафедри економічного аналізу. У 1967–1968 рр. перебував на науковому стажуванні в Іллінойському університеті (США), у 1970 р. захистив докторську дисертацію. Заступник директора з наукової роботи Інституту економіки Академії наук УРСР (1971–1973), директор Інституту економіки промисловості НАН України (1973–1995), академік-секретар Відділення економіки АН УРСР (1981–1982), голова Донецького наукового центру АН УРСР (1983–1995), завідувач кафедри економічної теорії Донецького університету економіки і торгівлі імені М. Туган-Барановського (з 2006 р.), засновник і Перший президент АЕН України (1993–2011). Автор праць з економіки промисловості і управління промисловим підприємством.

Помер 14 жовтня 2011 р. Похований в Києві на Байковому цвинтарі.

Нагороди та відзнаки: почесна Грамота Президії Верховної Ради УРСР (1975); орден Трудового Червоного Прапора (1976); лауреат премії АН УРСР ім. О.Г. Шліхтера (1980) за цикл праць з питань планування економічного і соціального розвитку територіально-виробничих комплексів і міст; лауреат премії АН України ім. М.І. Тугана-Барановського (1992) за цикл робіт із економічних проблем автоматизації виробництва; заслужений діяч науки і техніки України (1995); почесна Грамота Кабінету Міністрів України (2000); лауреат Державної премії у галузі науки і техніки України (2003); орден а заслуги III ст. (2005).

Науковий здобуток: запропонував новий підхід до організації системи управлінського обліку; дав визначення поняттю «інформаційна система управління»; розробив методичні основи аналізу чутливості управлінських рішень з використанням математичних методів; обґрунтував принципи делегування повноважень та оптимізації рішень в економіці, інноваційно-технологічний імператив як основу економічного зростання.

Основні праці:

Анализ прибыли промышленного предприятия. М.: Госфиниздат, 1960. 107 с.

Виробничі фонди промислового підприємства. К.: Політвидав України, 1968. 55 с.

Учет и анализ в промышленном производстве США. М.: Финансы, 1971. 237 с.

Проблемы системного анализа. Донецк, 1975. 44 с.

Стиль, методи та прийоми управління. К.: Наукова думка, 1976. 135 с.

Экономическая эффективность научно-технического прогресса. К.: Политиздат Украины, 1977. 382 с.

Актуальные проблемы охраны окружающей среды: Экономические аспекты. К.: Наукова думка, 1979. 319 с.

Развитие производственных объединений в промышленности: Вопр. теории и практики: в 2 т. К.: Наукова думка, 1983.

Организационные формы использования ЭВМ. К.: Наукова думка, 1984. 235 с.

Проблемы регионального управления научно-техническим прогрессом: Теория, методика, практика. М.: Наука, 1984. 288 с.

Управление экономическим и социальным развитием области: в 2 т. К.: Наукова думка, 1987.

Региональное управление и научно-технический прогресс. К.: Наукова думка, 1990. 158 с.

Програма переходу Української РСР до ринкової економіки: Проект. К., 1990. 82 с.

Актуальні проблеми забезпечення економічної незалежності України (Результати аналізу та пропозиції по вирішенню). Донецьк: ІЕП НАН України, 1997. 68 с.

Региональная система управления использованием отходов: опыт и проблемы. Донецк: ИЭП НАН Украины, 1999. 112 с.

Економічні та соціальні напрями комплексної реструктуризації промисловості України: Наукова доповідь. Донецьк: ІЕП НАН України, 1998. 145 с.

Інвестування. Зайнятість. Освіта: монографія. К.: Науковий світ, 2002. 517 с.

XX століття в історії української економічної думки: коротка ретроспектива: монографія / Чумаченко М.Г., Горкіна Л.П. Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. 142 с.

Публікації, присвячені М.Г. Чумаченку:

Небрат В.В. Наукова діяльність академіка М.Г. Чумаченка й актуальні проблеми сьогодення. *Вісник економічної науки України*. 2015. № 1. С. 13–19.

Микола Григорович Чумаченко: біобібліографія до 85-річчя / упоряд.: Н.І. Вишнеvsька, І.А. Кузнєцова; НАН України. К.: Наукова думка, 2010. 259 с.

* * *

**Шлепаков
Арнольд Миколайович
(1930–1996)**

Видатний учений-історик, політолог, доктор історичних наук (1966), член-кореспондент АН УРСР (1969), академік АН УРСР (НАН України) (1982).

Діяльність: від 1967 р. працював як експерт ЮНЕСКО в галузі міжнародної імміграції. Брав участь у складі делегації УРСР у 25-й, 26-й та 27-й сесіях ГА ООН (1970–1972), а також очолював делегацію УРСР на 23-й сесії Комісії соціального розвитку ООН (1973). Президент Української асоціації сприяння ООН, керівник Центру міжнародних досліджень Київського міжнародного гуманітарного університету. Ініціатор створення та директор-організатор Інституту соціальних і економічних проблем зарубіжних країн (1978–1991). Академік-секретар Відділення економіки АН України (1982–1988), ректор Української академії зовнішньої торгівлі (1995–1996).

Помер 2 червня 1996 р. у м. Києві.

Нагороди та відзнаки: за монографію у двох томах «Международная солидарность трудящихся. 1917–1923 гг.» та «Движение международной солидарности трудящихся. 1924–1932 гг.» (у співавт.) А.М. Шлепаков був нагороджений премією АН УРСР ім. Д.З. Мануїльського (1982). Заслужений діяч науки і техніки України (1995).

Науковий здобуток: внесок у дослідження проблем міжнародного поділу праці та структури світогосподарських зв'язків; національного питання в країнах Західної Європи та Америки, міграційних процесів і становища іммігрантів; економічних і науково-технічних аспектів охорони довкілля, особливо в акваторіях Чорного і Середземного морів; соціально-політичних та економічних процесів на Близькому Сході та історичних зв'язків з народами цього регіону.

Основні праці:

Украинская трудовая иммиграция в США и Канаде (конец XIX – нач. XX вв.). К., 1960. 199 с.

Иммиграция и американский рабочий класс в эпоху империализма. М., 1966. 504 с.

Пути формирования и источники пополнения рабочего класса развитых капиталистических стран / А.Н. Шлепаков [и др.]; ред. кол. А.Н. Шлепаков [и др.]; АН УССР, Ин-т соц. и экон. проблем заруб. стран. К.: Наукова думка, 1980. 250 с.

Современная капиталистическая система: Углубление антагонизмов / А.Н. Шлепаков [и др.]; Киев. гос. ун-т им. Т.Г. Шевченко, Ин-т соц. и экон. проблем заруб. стран АН УССР. К.: Вища школа, 1981. 214 с.

США: «похищение умов» в прошлом и настоящем / А.Н. Шлепаков, Л.А. Смирнова. М., 1983. 182 с.

Українські канадці в історичних зв'язках із землею батьків: до 100-річчя прибуття перших укр. поселенців до Канади: зб. / А.М. Шлепаков, Л.О. Лещенко, В.Б. Євтух [та ін.]. К., 1990. 231 с.

Українці в зарубіжному світі / А.М. Шлепаков [та ін.]; АН України, Ін-т соц. і экон. пробл. заруб. країн. К.: Наукова думка, 1991. 140 с.

Зарубежный опыт социально-экономической политики и проблемы внешнеэкономических связей: сб. науч. тр. / Научно-исследовательский экономический ин-т Министерства экономики Украины; ред. А.Н. Шлепаков [и др.]. К.: [б.в.], 1992. 159 с.

Еміграція населення України: соціально-економічні аспекти та можливі наслідки / Шлепаков А.М., Малиновська О.А., Пінчук О.М. Київ, 1993. 40 с.

Зарубіжний досвід соціально-економічної політики і проблеми зовнішньоекономічних зв'язків: зб. наук. пр. / Науково-дослідний економічний ін-т Міністерства економіки України; ред. А.М. Шлепаков. К.: [б.в.], 1993. 164 с.

Публікації, присвячені А.М. Шлепакову:

Ясь О.В. Шлепаков Арнольд Миколайович. *Енциклопедія історії України*: у 10 т.; редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. К.: Наукова думка, 2013. Т. 10: Т–Я. С. 644.

Шлепаков Арнольд Миколайович. *Відділення економіки НАН України. Історико-біографічний довідник*. НАН України. К.: Академперіодика, 2014. С. 76–78.

**Пахомов
Юрій Миколайович
(1928–2014)**

Видатний вчений-економіст, академік АН УРСР (НАН України) за спеціальністю «політична економія та соціальні проблеми економіки» (15.01.1988).

Діяльність: у 1966–1969 рр. – завідувач кафедрою політекономії Київського інституту інженерів цивільної авіації. У 1970–1976 рр. очолював відділ, а у 1979–1980 рр. працював заступником директора Інституту економіки АН УРСР. Ректор Київського інституту народного господарства імені Д.С. Коротченка (1980–1987), керівник відділення Інституту філософії АН УРСР (1987–1990), директор Інституту соціології АН УРСР (1990–1991), академік-секретар Відділення економіки АН УРСР (1988–1991), директор Інституту світової економіки та міжнародних відносин НАН України (1992–2013).

Помер 22 жовтня 2014 р. у м. Києві.

Нагороди та відзнаки: лауреат премії ім. М.І. Туган-Барановського НАН України (2000); лауреат Державної премії в галузі науки і техніки України (2002).

Науковий здобуток: внесок у вивчення методологічних проблем політичної економії, соціальних аспектів економічного розвитку, цивілізаційних проблем сучасності, зокрема, взаємодії національних господарств у глобальному економічному середовищі, виробленню економічної стратегії України в міжнародних відносинах. Автор моделі економіки конкурентного типу, збудованої на базі ринкової трансформації центрально-керованого господарства, основи якої сформулював ще наприкінці 1970-х років; теорії еволюції інституційного середовища сучасних перехідних суспільств; концепції типології світових ринкових моделей та її використання в процесах реформування економіки України.

Основні праці:

Производственные отношения развитого социализма. К.: Наукова думка, 1976. 338 с.

Экономические проблемы развитого социалистического общества. К.: Наукова думка, 1977. 383 с.

Національні економіки в глобальному конкурентному середовищі: монографія. К.: Україна, 1997. 237 с.

Пути и перепутья современной цивилизации. К.: НАН Украины, Инст. мировой экономики и междунар. отношений, 1998. 432 с.

Глобалізація і безпека розвитку. К.: НАН України. Инст. Світ. економіки і міжнар. відносин, 2001. 734 с.

Глобальний конкурентний простір: монографія. К., 2007. 680 с.
Геоелектронні сценарії розвитку і Україна: монографія. К.: Академія, 2010. 323 с.

Україна та Росія: потенціал взаємодії та співробітництва: збірник наукових праць. К.: ІПІЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2010. 208 с.

Вибрані твори: у 3 т. К.: Инст. сучас. підруч., 2010.

Идентичности и ценности в эпоху глобализации / под ред. акад. НАН Украины Ю.Н. Пахомова и проф. Ю.В. Павленко; Нац. акад. наук Украины, Ин-т мировой экономики и междунар. отношений. К.: Наукова думка, 2013. 601 с.

Публікації, присвячені Ю.М. Пахомову:

Новицький В.Є., Татаренко Н.О. Уся сила таланту і творчого натхнення на службі науці. До 75-річчя академіка НАНУ Ю.М. Пахомова. *Історія народного господарства та економічної думки України: зб. наук. праць.* 2005. Вип. 37–38. С. 225–228.

* * *

**Чухно
Анатолій Андрійович
(1926–2012)**

Видатний економіст-теоретик, академік АН УРСР (НАН України) за спеціальністю «політична економія та соціальні проблеми економіки» (15.01.1988).

Діяльність: з 1953 р. – на викладацькій роботі. У 1963 р. захистив докторську дисертацію «Вопросы распределения материальных и культурных благ в период развернутого строительства коммунизма (на материалах промышленности)». Завідувач кафедри економіч-

ної теорії та господарської практики (1963–1998), декан факультету міжнародного права та міжнародних відносин (1972–1973), проректор Київського університету імені Тараса Шевченка з наукової роботи (1979–1985), професор кафедри економічної теорії економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (1998–2012).

Помер 18 листопада 2012 р.

Нагороди та відзнаки: почесна грамота Президії Верховної Ради УРСР (1968, 1986); орден «Дружби народів» (1982); почесна грамота ВАК СРСР «За особливі заслуги у роботі по атестації наукових та науково-педагогічних кадрів» (1986); заслужений працівник вищої школи України (1976); лауреат Премії імені О.Г. Шліхтера (1989) за цикл робіт з актуальних проблем політичної економії соціалізму; лауреат премії імені М.І. Туган-Барановського (1995) за цикл робіт «Проблеми переходу до ринкової економіки»; орден «За заслуги» III ст. (1996), II ст. (2001), I ст. (2008); лауреат премії НАН України імені М.В. Птухи (2005) за роботу «Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України».

Науковий здобуток: розроблення синтезного (конвергентного) підходу до аналізу соціально-економічного розвитку та розвитку економічної і фінансової науки; поглиблення теорії економічних криз і циклів, зокрема, виокремлення стадіального типу кризи і циклу, що супроводжують становлення нового технологічного способу виробництва, нового суспільства; розкриття співвідношення економічного та індустріального, постіндустріального та постеконічного суспільств. Засновник наукової школи «Розвиток і трансформація економічних систем».

Основні праці:

Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України. К.: Логос, 2003. 631 с.

Основи економічної теорії: політекономічний аспект: підручник. К.: Знання-Прес, 1995–2004.

Социально-экономические проблемы информационного общества: монография. Сумы: Университет. кн., 2005. 430 с.

Сучасні економічні теорії: підручник. К.: Знання, 2007. 878 с.

Інституційно-інформаційна економіка: підручник. К.: Знання, 2010. 687 с.

Економічна теорія: монографія у 2 т. К.: Акад. фін. упр., 2010. Т. 1. 512 с.; Т. 2. 628 с.

Вибрані праці: у 2 т. / передм. Л.В. Губерського, Т.І. Єфименко. К.: ДННУ «Акад. фін. управління», 2012. Т. 1. 557 с.; Т. 2. 480 с.

Публікації, присвячені А.А. Чухну:

Єфименко Т.І., Гасанов С.С., Леоненко П.М. Наукова школа академіка А.А. Чухна: теорія і практика. *Фінанси України*. 2016. № 12. С. 7–20.

Леоненко П.М. У вирі життя. До 85-річчя академіка, доктора економічних наук, професора А.А. Чухна. *Історія народного господарства та економічної думки України: зб. наук. праць*. 2011. Вип. 44. С. 249–252.

* * *

**Мамутов
Валентин Карлович
(1928–2018)**

Видатний вчений у сфері економіко-правових досліджень, доктор юридичних наук (1965), професор (1976), член-кореспондент АН УРСР (1972), академік АН УРСР (НАН України) (1988).

Діяльність: працював державним арбітром у Державному арбітражі при Виконкомі Свердловської обласної Ради народних депутатів (1950–1956). Очолював юридичні служби в Міністерстві будівництва підприємств вугільної промисловості, Донецькій раді народного господарства, Міністерстві вугільної промисловості УРСР (1956–1965). Один із організаторів Донецького наукового центру, з 1969 р. – Інституту економіки промисловості НАН України. Заступник директора цього інституту (1969–1991). Сформував відділ економіко-правових досліджень, спеціалізований на міждисциплінарних дослідженнях на стику економіки і права. У 1992 р. організував та очолив Інститут економіко-правових досліджень НАН України.

Помер 15 березня 2018 року у Донецьку.

Науковий здобуток: внесок у розроблення проблем господарського права та економіки міст; розвиток міждисциплінарного наукового напрямку на стику економіки і права, зокрема в частині: гармонізації господарського права ЄС та України, соціально-

економічного розвитку територіальних систем, правового забезпечення регіонального управління, розмежування компетенції між центром та регіонами, запобігання господарським злочинам та іншим правопорушенням у сфері економіки.

Нагороди та відзнаки: Заслужений діяч науки і техніки України (1998), нагороджений Орденом Дружби народів (1981), орденами Князя Ярослава Мудрого V (2003), IV (2008) та III (2012) ступенів, Лауреат Державної премії України (2003), Почесний громадянин міста Донецьк (2002) і Донецької області (2008), нагороджений Почесною відзнакою Міністерства вугільної промисловості України «Шахтарська слава» (2003) та Почесною відзнакою Асоціації працівників України «За честь та професійну гідність» (2009).

Основні праці:

Компетенция государственных органов в решении хозяйственных вопросов промышленности. Москва, 1964.

Применение математических методов для анализа эффективности экономических санкций / Мамутов В.К., Замойский И.Е., Ломовицкий Г.И.; Академия наук УССР, Институт экономики промышленности. 1975. 44 с.

Совершенствование правового регулирования хозяйственной деятельности (методология, направления). К., 1982. 238 с.

Развитие хозяйственного законодательства и хозяйственно-правовой мысли в суверенной Украине. Донецк: ИЭП АН Украины, 2004. 40 с.

Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / за заг. ред. В.К. Мамутова. К., 2004.

Гармонизация законодательства Украины и международная интеграция: внешнеэкономическая деятельность: Сб. науч. тр. / Ин-т економіко-правових досліджень НАН України; редкол.: Мамутов В.К. (отв. ред.) и др. Донецк, 2007. 378 с.

Хозяйственное право. Избранные труды. Екатеринбург, 2008. 302 с.

Важное направление правового обеспечения экономики – кодификация. Донецк, 2009. 34 с.

Предприятие и вышестоящий хозяйственный орган. 2-е изд., доп. Донецк, 2010. 240 с.

Правове забезпечення економічного суверенітету в умовах міжнародної інтеграції: розділ до доповіді з дослідницького проекту «Національний суверенітет України в умовах глобалізації» /

В.К. Мамутов; НАН України; Інститут економіко-правових досліджень. ІЕПД НАН України, 2011. 100 с.

Економічний суверенітет держави та напрями його правового забезпечення. Д., 2012 (співавт.).

Загальні проблеми науки господарського права на стику ХХ та ХХІ століть: [підрозд. 2.1] // Правова доктрина України: у 5-ти т.; Нац. акад. прав. наук України; редкол. В.Я. Тацій [та ін.]. Х.: Право, 2013. Т. 4: Доктринальні проблеми екологічного, аграрного та господарського права. С. 291–305.

Поняття і правове регулювання відносин публічної власності у змішаній економіці [підрозд. 2] / Публічна власність: проблеми теорії і практики: монографія; під заг. ред. В.А. Устименка; НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень. Чернівці, 2014. С. 20–43.

Публікації, присвячені В.К. Мамутову:

Мамутов Валентин Карлович. *Відділення економіки НАН України. Історико-біографічний довідник*. НАН України. К.: Академперіодика, 2014. С. 53–55.

Лібанова Е.М., Устименко В.А. Ювілей фундатора науки господарського права. До 90-річчя від дня народження академіка НАН України В.К. Мамутова. *Вісник Національної Академії Наук України*. 2018, № 1. С. 90–94.

* * *

**Бакаєв
Олександр Олександрович
(1927–2009)**

Видатний вчений-економіст, академік АН УРСР (НАН України) за спеціальністю «економіка агропромислового комплексу» (18.05.1990).

Діяльність: учасник Другої світової війни. В 1962–1997 рр. працював у Інституті кібернетики НАН України (з 1965 р. – завідувач відділу). Керівник відділу Міжнародного науково-навчального центру інформаційних технологій та систем НАН

України та МОН України (з 1997 р.). Наукові праці присвячені економіці транспорту, алгоритмізації процесів планування і проектування транспортних систем, створенню АСУ в народному господарстві.

Помер 28 листопада 2009 р. у Києві, похований на Байковому цвинтарі.

Нагороди та відзнаки: лауреат державної премії УРСР (1973) та державної премії СРСР (1981); лауреат премії імені О.Г. Шліхтера (1986) за цикл робіт «Створення і впровадження багатоцільових імітаційних систем»; лауреат державної премії України в галузі науки і техніки (1998); заслужений діяч науки і техніки України (2001); лауреат премії імені В.С. Михалевича (2006) за цикл наукових праць «Інтегровані системи макромоделей економічного прогнозування».

Науковий здобуток: розробка методологічних засад та створення економіко-математичних моделей розвитку і функціонування складних систем різного рівня ієрархії та призначення; визначення методологічних підходів до моделювання економіки України з урахуванням чинників, що сприяють економічному зростанню; створення інформаційних технологій оцінки структурних змін у різних галузях економіки.

Основні праці:

Экспертные системы и логическое программирование. К.: Наукова думка, 1992.

Методы организации и обработки баз знаний. К.: Наукова думка, 1993.

Международные транспортные коридоры Украины: сети и моделирование. К.: КУЭТТ, 2003. Т.1. 518 с.

Макроекономічне моделювання економічного розвитку України: монографія. К.: Транспорт України, 2004. 124 с.

Економіко-математичні моделі економічного зростання: наук. вид. К.: Наукова думка, 2005. 189 с.

Імітаційні методи та моделі дослідження матеріальних потоків логістичних систем. К.: ЛОГОС, 2009. 212 с.

Публікації, присвячені О.О. Бакаєву:

80-річчя академіка НАН України О.О. Бакаєва. *Вісник Національної академії наук України*. 2007. № 4. С. 56–67.

* * *

**Онищенко
Олексій Мусійович
(1928–2006)**

Видатний вчений у галузі економіки агропромислового комплексу, доктор економічних наук (1973), професор (1974), член-кореспондент НАНУ (1985), академік НАН України за спеціальністю «економіка агропромислового комплексу» (18.05.1990).

Діяльність: завідував відділами економічної кібернетики, економічних відносин в АПК та керував відділенням аграрних проблем в Інституті економіки АН УРСР (з 1963 р.). Заступник академіка-секретаря Відділення економіки НАНУ. Основні напрями наукової діяльності: сучасні соціально-економічні процеси в аграрному секторі, питання трансформування відносин власності на землю і засоби виробництва, створення нових організаційно-правових форм сільськогосподарських підприємств ринкового типу.

Помер 23 лютого 2006 р.

Нагороди та відзнаки: лауреат премії ім. О.Г. Шліхтера АН УРСР (1984) за цикл наукових праць (у співавторстві) з соціально-економічних проблем підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва і розвитку АПК.

Науковий здобуток: сформулював концептуальні положення, що розкривають особливості вдосконалення організації суспільного виробництва; ввів у науковий обіг поняття елементарної одиниці організаційної структури АПК; поглибив уявлення про агропромислові виробничі цикли; визначив ключові засади організації розвитку АПК; запропонував новий підхід до тлумачення суті інтенсифікації сільськогосподарського виробництва. Створив наукову школу української аграрно-економічної науки.

Основні праці:

Собівартість сільськогосподарської продукції і шляхи її зниження / Голіков В., Онищенко О. К.: Держполітвидав УРСР, 1960. 72 с.

Критерии оптимизации сельскохозяйственного производства и методы нахождения наиболее эффективных планов по нескольким критериям / науч. ред. А.А. Бакаев. Киев, 1970. 193 с.

Оптимізація галузевої структури сільськогосподарських підприємств. К.: Урожай, 1972. 216 с.

Специализация сельскохозяйственного производства: Методологические проблемы оптимизации / отв. ред. П.И. Багрий. К.: Наукова думка, 1973. 292 с.

Розвиток економічних зв'язків сільського господарства з переробною промисловістю / наук. ред. О.М. Онищенко. К., 1975. 82 с.

Спеціалізація і концентрація сільськогосподарського виробництва на базі міжгосподарської кооперації. К.: Урожай, 1977. 72 с.

Межхозяйственная кооперация и агропромышленная интеграция. К.: Урожай, 1980. 312 с.

Экономические проблемы Продовольственной программы СССР. К.: Вища школа, 1984. 191 с.

Публікації, присвячені О.М. Онищенку:

Понад п'ять десятиліть у фундаментальній науці: до 85-річчя від дня народж. акад. Олексія Мусійовича Онищенка / В.М. Геєць, О.М. Бородіна, В.В. Юрчишин, Б.Й. Пасхавер, Ю.О. Лупенко; ред.: О.М. Бородіна, В.В. Юрчишин; НАН України, Ін-т економіки та прогнозування. К., 2013. 321 с.

Онищенко Олексію Мусійовичу – 75. *Економіка АПК*. 2003. № 9. С. 158.

Олексій Мусійович Онищенко. Бібліографія вчених України: Бібліографія до 75-річчя / Упорядн. В.Ф. Кифорак, Т.В. Лазарєва та ін. К.: Наукова думка. 2003. 134 с.

* * *